

E-DEVLET ANA GİRİŞ KAPISI VE ALT GİRİŞ KAPILARI

Z. ALKIŞ¹, A. ŞİŞMAN²

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, zubeyde@yildiz.edu.tr

² Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Gümüşhane Kadastro Müdürlüğü, asisman@tapu.gov.tr

ÖZET

Günümüzde bilgiye ulaşmanın en kolay yolu olan internet, her konu ve soruya cevap bulabildiğimiz çok geniş bir bilgisayar ağı haline gelmiştir. İnternet dünyası ve sunduğu bilgi yelpazesi genişledikçe konulara göre gruplandırılmış ana geçiş kapıları oluşmaya başlamıştır. Tüm dünyada ve ülkemizde kamu ve özel kuruluşlar, internet teknolojisinin sunduğu olanakları kullanarak, verdikleri hizmetleri hızlı, zaman/mezan bağımsız, rahat, çağdaş ve kaliteli hale getirmek için yeni arayış ve yatırımlara girişmişlerdir. Bu çalışmaların sonucu olarak gelişen elektronik devlet (e-devlet) kavramıyla vatandaş ile devletin karşılıklı görev ve yükümlülüklerini elektronik iletişim ve işlem ortamında yürütebilmesi olanağı doğmuştur. E-devlet, bilişim teknolojilerinin öncülüğünü üstlenen bütün gelişmiş ülkelerde kamusal hizmetlerin sunulduğu ana giriş kapısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada e-devlet konusunda farklı ülkelerde ne tür çalışmaların bulunduğu, e-devlet ana kapısının altında yer alması gerekli alt kapıların neler olduğu ve e-devlet uygulamalarının hayatımızda ne boyutta yer bulmaya başladığı konusunda belirlemeler yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İnternet, e-devlet, portal, e-mülkiyet.

ABSTRACT

E-GOVERNMENT MAIN GATEWAY AND SUB GATEWAYS

Internet, the easiest way to reach wide range of information, has nowadays become a giant network including answers to almost all questions. With the wide use of Internet, main gateways to classified subjects have been established. Public and private sector have started new researches and made large amount of investments to make their service faster, more reliable and time independent using internet technology. As a result of these researches and emergent electronic government (e-government) concept, it has become possible for citizens and public authorities to fulfil their responsibilities using Internet facilities. E-government concept, which is a leading information technology, is used in many developed countries as a main gateway to control public services. In this study, e-government studies carried out in other countries, possible sub-gateways of e-government and the current scale of the effect of e-government applications in Turkey have been thoroughly investigated.

Keywords: İnternet, e-government, portal, e-ownership

1. GİRİŞ

Vatandaşların tebaası olduğu devlete güvenmesi, devletin koyduğu kurallara itaat etmesi ve bu güven ve itaatin sürekli olması, ancak devlet hizmetlerinin bütün vatandaşlara adil bir şekilde ulaştırılabilmesi ile mümkündür. Devletlerin vatandaşlarına karşı yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirebilmesi için kurumların çok iyi organize olması gerekmektedir. Vatandaş ve devletin karşılıklı görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinin temelinde ise sağlam bir veri altyapısı yatmaktadır. Günümüzde, milyonlarca kişiye hizmet veren kurum ve kuruluşlar, hizmet verdikleri bütün kişilere ait bilgileri analog ortamlarda barındırarak verimli şekilde kullanamazlar. Devlet, bir ülkenin sınırları içinde yaşayan vatandaşlarının kurduğu bir yapı olmakla birlikte, günümüzde sınırları da aşan ve sınırlar ötesinde yaşayan vatandaşları ve hatta başka ülke vatandaşlarını da içine alan bir yapıya bürünmüştür. Devlet hizmetlerinin gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılarak sunulması, son yıllarda bütün kurum ve kuruluşların gündeminde olan bir konudur. Özellikle internet teknolojilerinin sağladığı zaman mezan bağımsız çalışma stratejileri en çok eğilim gösterilen alan olmuştur.

2. E-DEVLET YAKLAŞIMI

20. yüzyılın sonlarında başlayan ve günümüzde büyük bir hızla gelişen ve insan yaşamını kolaylaştıran bilgi teknolojileri beraberinde pek çok yeni kavramları da yaşantımıza dahil etmiştir. Hiç şüphe yok ki son on yıla damgasını vuran en önemli gelişmelerden biri internettir (Alkış 2003). Bugün insanlar, bilgi aramak, bilgi toplamak, haber okumak, hava durumu öğrenmek, alışveriş yapmak, fatura ödemek, borsa izlemek ve sayısız bir çok iş için interneti kullanmaktadır (Şahin 2003). İnternet, özellikle araştırmacılar ve bilgiye gereksinim duyanlar için hayati önem kazanmıştır. Bilgisayara bağlı bir modem ve sabit ya da mobil telefon ile bu ağların parçası olan kütüphanelere, veri tabanlarına, elektronik arşivlere, tartışma listeleri ve haber gruplarının arşiv ve tutanaklarına ulaşılabilir (Akgül 1999). İnternet dünyası ve sunduğu bilgi yelpazesi genişledikçe ana geçiş kapıları oluşmaya başlamıştır. Konulara göre oluşan bu ana giriş

kapıları portal olarak adlandırılmaktadır. En genel tanımıyla portal; çok çeşitli uygulamalara, bilgi kaynaklarına, temel bağlantıyı kesmeden ulaşmayı sağlayan bir web arayüzüdür (URL1).

Kamu ve özel kuruluşlar, internet teknolojilerinin sunduğu olanakları kullanarak, verdikleri hizmetleri hızlı, zaman-mekan bağımsız, rahat, çağdaş ve kaliteli hale getirmek için yeni arayış ve yatırımlara girişmişlerdir. Başarılı ilk sonuçlar bankacılık sektöründe alınmıştır. Bu çalışmaların doğal sonucu olarak, elektronik devlet (e-devlet) kavramını da hayatımıza yerleştirmiştir. En yalın tanımıyla e-devlet; Devletin vatandaşlara karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görev ve hizmetler ile vatandaşların devlete karşı olan görev ve hizmetlerinin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve işlem ortamlarında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesidir (Anonim 1).

E-devlet ile amaçlananlar;

- Yönetimde saydamlık,
- Sürekli, kesintisiz kaliteli hizmet,
- Her düzeyde vatandaşın yönetime katılımı,
- Kurumlar arası bilgi alışverişinin sağlanması, iş ve veri tekrarının önlenmesi,
- Kamunun hizmet verdiği vatandaşların yaşamlarının kolaylaştırılması,
- Doğru ve güncel verilere dayalı planlama ile tüm harcamalarda tasarruf sağlanmasıdır, (Alkış 2003).

E-devlet; kamu kurum/kuruluşları, vatandaşlar ve ticari kurumlar arasındaki bilgi, hizmet ve mal alışverişlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak performans ve verimlilik artışını hedefleyen devlet modeli olarak da tanımlanabilir.

2.1. E-Devlet'in Gerekliliği

İçinde yaşadığımız çağda doğru, güncel ve zamanında erişilebilen bilgiler karar alma süreçlerinde büyük önem taşımaktadır. Günümüzde bilgi, kalkınma ve Gayri Safi Milli Hasıla'nın (GSMH) gelişimi için enerji ve hammadde kadar önemli ve değerli bir kaynak haline gelmiştir. Tarım ve sanayi toplumlarında fiziki ve beşeri gücü (sermayeyi) harekete geçiren ve bu gücü daha verimli kullanan insanoğlu, bilgi çağında da bilginin gücünü harekete geçirmek ve bu kaynaktan en verimli bir biçimde yararlanmak zorundadır (Anonim 2). Gelişen toplumlarda, geleneksel usullerle çalışan devlet kurumları giderek üzerlerindeki yükü taşımakta zorlanır hale gelmektedir. Görevlerin ve sunulan hizmetlerin yürütülmesi için gerekli olan kağıda dayalı işler, hem birim işlem süresini uzatmakta hem de maliyetleri ve dolayısıyla kamu cari harcamalarını artırmaktadır.

Yıllar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Cari Harcama / GSMH	8,2	8,6	9,4	9,7	10,9	10,14	10,38	10,03	10,16

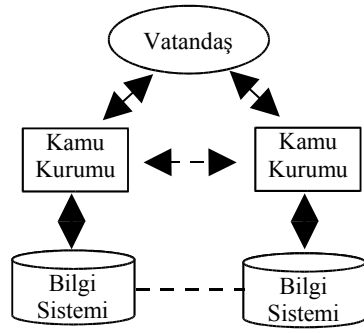
Tablo 1 :Türkiye'de Cari Harcama/GSMH Oranındaki Değişimler (URL 2)

Günümüzde kamu yönetiminin cevap vermesi gereken en önemli sorulardan biri, her konuda artan ihtiyaçların daha hızlı ve daha az maliyetle nasıl karşılanacağıdır. Bu ihtiyaçlar, karar almada kullanılacak bilginin toplanması, dağıtımı, kullanılması, özel sektörün ve vatandaşların taleplerine daha acil çözümlerin bulunması gibi genelleştirilmiş ihtiyaçlar olabileceği gibi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, bürokrasi maliyetinin azaltılması, ardıma muhtaç vatandaşların kayıtlarının tutulması, adli ve kolluk hizmetlerinin etkinleştirilmesi gibi özelleştirilmiş ihtiyaçlar da olabilecektir. Bütün bu ihtiyaçlara cevap verebilme yeteneği, toplumun kamu yönetimine duyduğu güven ve devletin otoritesi için önemli bir ölçüt olacaktır.

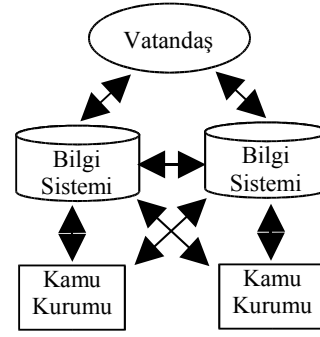
2.2. E-devlet Yapısı

E-devlet, ilk bakışta kamu hizmetlerinin elektronik ortama taşınması faaliyetinin bir sonucu gibi görülmekle birlikte, ifade edilmek istenen husus aslında daha derindir. Devletin "elektronikleştirilmesi"nde, bilgi ve iletişim teknolojileri gerçek anlamda birer araçtır. Temel hedef, bilgi işleme kapasitesi artırılmış, acil karar alabilen ve ihtiyaçlara hızla cevap verebilen bir devlet yapısının oluşturulmasıdır (İnce, 2001).

İdeal e-devlet yapısında kurumlar ile kullanıcılar arasında veritabanı vardır. Kurumlar ve kullanıcılar sunucu ve istemci konumundadırlar. Halihazırdaki yapıda ise, veri kurumun tekelinde bulunmaktadır. Dolayısıyla, elektronik devlet geleneksel devlete rakip değil, fakat geleneksel devlet modeli içinde kamunun vermesi gereken hizmetlerin sunulmuş şeklini değiştiren bir alt yapılar bütünü olarak değerlendirilebilir. İdeal e-devlet yapısı ile geleneksel yapı karşılaştırılarak şematik olarak aşağıdaki gösterilmiştir (İnce, 2001).

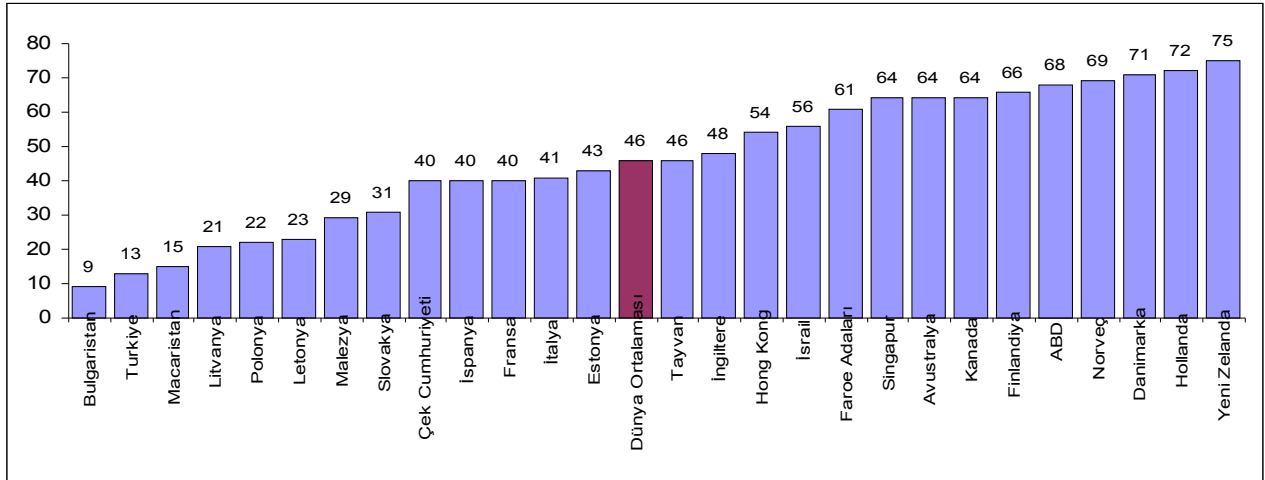
Şekil 1: Geleneksel devlet

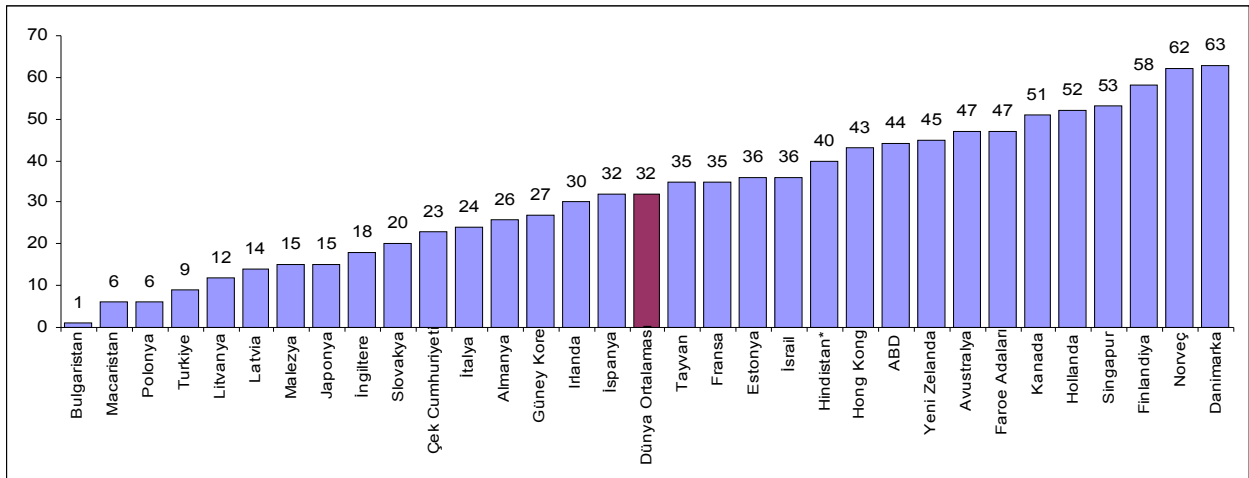
Şekil 2: Elektronik devlet

3. DÜNYADA E-DEVLET

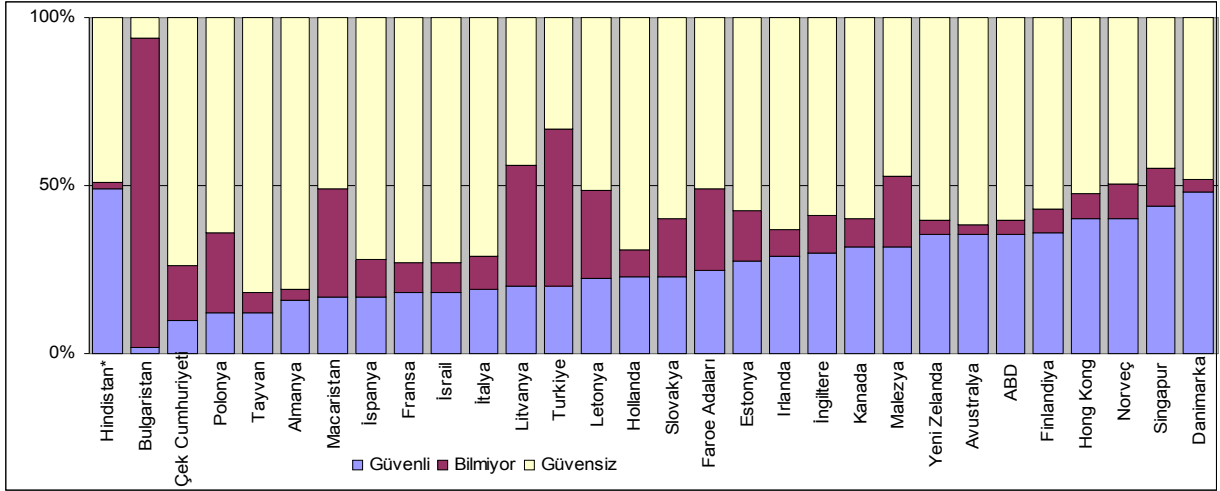
Dünya genelinde bilişim alanında önde olan ülkelere göz attığımızda e-devlet konusunda bütün ülkelerin çeşitli faaliyetler içerisinde olduğunu gözlemliyoruz. ABD, Singapur, Kanada ve Avustralya bu konuda ilk planda öne çıkan ülkelerdendir (West 2004). Saydığımız bu ülkelerin ortak özellikleri, ekonomik güçleri ve teknoloji ve bilimsel çalışmaya bütçelerinden ayırdıkları yüksek paylardır. Taylor Nelson Sofres (TNS) araştırma şirketinin 2003 yılı sonlarında dünya genelinde yaptığı bir araştırmada, vatandaşların genel internet kullanımı, internet aracılığı ile kamusal işlerin interaktif ortamlarda halledilmesi ve devletlerin internet ortamında hizmet vermeleri ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçlar alınmıştır (TNS 2003).

Şekil 3: Son bir ay boyunca şahsi işleri için internet kullananların oranı

Şekil 4: Son oniki ay boyunca kamu internet servislerini kullananların oranı

Şekil 5: Vatandaşlar e-devlet uygulamalarını ne kadar güvenli buluyor.

Ülke genelinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin teknik altyapısının zayıf olması, ev ve işyeri bağlantı miktarının düşük ve kullanım maliyeti yüksek olması durumunda, mobil servisler ne kadar gelişmiş hizmet verirse versinler bu servisler ülke geneline yaygınlaşamamaktadır (Anonim 3).

E-devlet konusunda önde gelen ülkelerin çalışmaları incelendiğinde, internet üzerinden sunulan bütün hizmetlere ana giriş kapısından (ana portal) ulaşıldığı görülmektedir. Kullanıcı hangi hizmeti nerede bulacağı konusunda herhangi bir araştırma yapmadan, eğer bu hizmet internet ortamında veriliyorsa, ana giriş kapısından bu hizmete ulaşabilmektedir. Ana giriş kapıları kullanıcıya kolaylık sağlamak ve kullanıcıyı görsel olarak yönlendirmek, üzere tasarlanmışlardır. Devletin asli fonksiyonları kullanıcıya ilk ekranda sunulmaktadır. Kullanıcılar ekranda kamu bürokrasisinin sıkıcılığını değil internette sörf yapmanın rahatlığını yaşamaktadır. Bu sebeple web sitesinin tasarımı, sistemin başarısı açısından önem taşımaktadır.

3.1. Ana Giriş Kapılarının Temel Özellikleri

Bu bölümde e-devlet uygulamalarında ön plana çıkan ülkelere birkaçının e-devlet ana giriş kapıları, içerikleri ve kullanıcıya sağladığı olanaklar açısından incelenmiştir.

3.1.1. ABD “First gov”

İdari yapılanması farklı ve karmaşık olan bir ülke olan ABD’de yapılan proje 300 milyon nüfuslu bir ülkede hizmet vermektedir. E-devlet portalı olarak hazırlanan site konulara göre düzenlenmiştir. Kullanıcılar aradığı konu ile ilgili olarak portal tarafından yönlendirilmektedirler. Portalda kullanıcılara pek çok hizmet sunulmaktadır. Bu hizmetlerden birkaçı;

- Vergi hizmetleri,
- Sosyal güvenlik hizmetleri,
- Federal Öğrenci Yardım Fonu başvurusu,
- İş ve işçi aramak için Amerikan İş Bankasına müracaat,
- Pasaport başvurusu,
- Marka, patent başvurusu,
- Askerlik başvurusu,
- Kamplar ve milli parklar için rezervasyon,
- Eyalet Çocuk Sağlık Sigortası Programına başvurusu,
- Bilimsel araştırma fonlarına başvuru,

gibi işlemlerdir (URL 3). ABD Federal e-devlet portalı, özet olarak; tek-duraklı olması, tematik yaklaşımı, içerik zenginliği, karşılıklı iletişim olanağı, on-line uygulamalara yönelik olması, her türlü bilgiye kolaylıkla erişilebilmesi gibi özellikleri ile ideal e-devlet uygulaması olarak özetlenebilir. Bu portal ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir husus da kullanıcılara farklı dillerde hizmet verebilmesidir.

Şekil 6: ABD e-devlet portalı giriş sayfası

3.1.2. Singapur “E-Citizen”

Singapur, e-devlet uygulamaları konusunda dünya genelinde önde gelen ülkelerden biridir. Bunun temel nedenleri; bilişim teknolojilerinin kullanımının çok yaygın olması, nüfusunun az olması, gelir düzeyinin ve eğitim oranının yüksek olması ve buna bağlı olarak da kamu idaresinin sorunlara daha kolay çözüm üretilebilmesidir. Singapur e-devlet portalı olan e-citizen ana sayfasında vatandaşın hayatı boyunca karşılaşacağı işlemleri ve devletin sunduğu hizmetlerle ilgili bilgileri sunmaktadır. Portal üzerinde arama yapmak da mümkündür. Singapur e-devlet portalında;

- Eğitim,
- Askerlik,
- Yerleşim, ev sahibi olma ya da ev kiralama,
- Aile hizmetleri, evlilik müracaatı, aile kurma,
- Taşıma-seyahat hizmetleri,
- İş, iş kurma, marka, patent başvurusu, teknolojik destek
- Sağlık, sağlık sigortası sistemi,
- Yasalar ve cezalar,
- İstihdam,

gibi konulara direk ulaşılabilir (URL 4). Tek duraklı Singapur e-citizen portalı kullanıcıya hoş gelen görünümü ve kolay kullanımı ile dikkat çekmektedir. Bu özellikleri projenin başarısını getiren etkenlerdendir.

Şekil 7: Singapur e-devlet portalı giriş sayfası

3.1.3.Kanada

Kanada'nın e-devlet portalı olarak hizmet veren site (Canada Site), kamusal hizmetlerin kolayca yerine getirilebilmesi hedeflenerek tasarlanmıştır. Kanada, çok fazla göç alan ve karmaşık etnik yapısı olan bir ülke olduğu için, portal bu sebeple farklı dillerde hizmet vermektedir. Ana sayfada Kanada vatandaşları ve Kanada vatandaşı olmayanlar (göçmenler) için özel başlıklar bulunmaktadır. Portalda ana başlıkların altında ön plana çıkan konular aşağıda sıralanmıştır.

Sağlık,
Eğitim,
Güvenlik (Terör vb.),
Gençlik (eğitim, İş, vb.),
Id Kartlar (Sağlık, Pasaport vb.),
Ticari Hayat (vergiler, ticari faaliyetler, vb.),
Göçmenler,
Tüm kamusal başvurular (URL 5).

Şekil 8: Kanada e-devlet portalı giriş sayfası

4. ÜLKEMİZDEKİ DURUM VE KAMU KURUMLARININ ÇALIŞMALARI

Son yıllarda, ülkemizdeki kamu kurum ve kuruluşlarının bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik yatırımlarının giderek arttığı yadsınamaz bir gerçektir. Kamu, bilgi ve iletişim projelerine; 2002 yılında toplam 203 proje için 286 trilyon TL, 2003 yılında 204 proje için 369 trilyon TL, 2004 yılında ise 211 proje için 451 trilyon TL ödenek ayrılmıştır (Anonim4). Bazı önemli kamu bilişim projeleri;

- MERNİS (Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi),
- TAKBİS (Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi),
- Say2000 (Saymanlık Otomasyon Sistemi),
- VEDOP (Vergi Daireleri Otomasyon Projesi),
- POLNET (Polis Bilgisayar Ağı),
- DMO elektronik satış uygulaması,
- GİMOP (Gümrük İdarelerinin Modernizasyonu Projesi),

Ülkemizde halen kamu hizmeti veren kurum ve kuruluşlara ait 3054 web sitesi bulunmaktadır. Bunların dağılımı;

- Merkezi idareye bağlı kamu kuruluşlarına ait “gov.tr” uzantılı 1767,
- Yerel yönetimlere ait “bel.tr” uzantılı 161,
- İlköğretim ve liselere ait “k12.tr” uzantılı 911,
- Üniversitelere ve enstitülere ait “edu.tr” uzantılı 174,
- Askeri hizmetlere ait “mil.tr” uzantılı 8,
- Asayiş hizmetlerine ait “pol.tr” uzantılı 33 web sitesi şeklindedir (Anonim 5).

Kurumların hazırladıkları web sayfaları, çoğunlukla statik bilgiler içermektedir. Sayfalarda, genellikle kurumu tanıtan bilgilere, kurumsal mevzuat bilgilerine, iletişim bilgilerine, e-posta adreslerine ve çeşitli duyurulara yer verilmektedir. Kamu kurumlarına ait web sayfalarında herhangi bir tasarım standardı bulunmamaktadır. Ayrıca, diğer kamu kurum

sayfalarına link verilmek suretiyle diğer kurumlarda verilen çevrimiçi hizmetleri aynı web sayfasında toplamak, kullanıcılar açısından belirli ölçüde fayda sağlıyor olmakla birlikte, bu uygulama ideal bir e-devlet uygulaması değildir. Başka bir ifade ile ülkemizdeki genel uygulama, halen e-devlet düzeyinde değil, e-kurum düzeyindedir.

4.1. Devletimizin E-devlet Konusuna Yaklaşımı

Ülkemizde e-devlet çalışma ve uygulamalarına yönelik ilk adımlar Kamunet projesi ile 1998 yılında atılmıştır. Ulusal bilgi sisteminin kurulmasını hedefleyen Kamunet projesini takiben, AB'ye üye ülkelerin e-europe projesinin bir kanadı olan ve aday ülkelerin benimsediği "e-europe +" programı çerçevesinde Türkiye kendi eylem planını Haziran 2001 de açıklayarak takvime bağlamıştır. Açıklanan eylem planında ulusal akademik ağın iyileştirilmesi, ucuz ve kesintisiz internet hizmetinin yaygınlaştırılması, tüm okullara ve öğretmenlere bilgisayar ve internet olanağının sağlanması ve bilişim konusunda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması hedeflenmiştir.

E-devlet çalışmaları ve uygulamalarına yönelik 19 Haziran 2002 tarihinde yayınlanan "e-Türkiye" konulu 2002/20 sayılı Başbakanlık Genelgesinde; "Ülkemizin en önemli milli hedeflerinden biri olan çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak için; rekabetçi, dinamik ve bilgiye dayalı ekonomiye sahip olunması ve bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması gerekmektedir. Gerekli stratejilerin belirlenip, ulusal bilgi politikasının oluşturulması ve uygulanması amacıyla e-Türkiye'nin gerçekleştirilmesi Hükümetimizin önemli öncelikleri arasında yer almaktadır" (Başbakanlık Genelgesi 2002/20) denilmektedir. Bu genelge ile, bu konuda yayınlanan daha evvelki genelge ve yazılar yürürlükten kaldırılarak, konunun hassasiyetine binaen, doğrudan Başbakan Yardımcısının koordinasyonunda yürütüleceği bildirilmiştir.

Daha sonra 58. TC Hükümeti tarafından 27 Şubat 2003 tarihinde yayınlanan "e-Dönüşüm Türkiye Projesi" konulu 2003/12 sayılı genelgede; vatandaşlarımıza daha kaliteli ve hızlı kamu hizmeti sunabilmek amacıyla; katılımcı, şeffaf, etkin ve basit iş süreçlerine sahip olmayı ilke edinmiş bir Devlet yapısı oluşturmak hedeflenmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmek üzere, Acil Eylem Planı'nda KYR (Kamu Yönetim Reformu) 22 kodlu "e-Dönüşüm Türkiye" projesine yer verilmiş, söz konusu projenin koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi ile ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı görevlendirilmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi amacıyla DPT bünyesinde 21 Mart 2003 tarihinde Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

[4 Aralık 2003 tarih ve 2003/48 sayılı Başbakanlık Genelgesi](#)'yle e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı uygulamaya konmuştur. Ayrıca söz konusu Genelge'yle Başbakan Yardımcısı başkanlığında, iki Bakan, DPT Müsteşarı ve Başbakan Müşaviri'nden oluşan "e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu" oluşturulmuştur. Oluşturulan İcra Kurulu; Türkiye'nin bilgi toplumuna geçiş çalışmalarının hızlandırılması, başta bilgi ve iletişim teknolojileri politikaları olmak üzere bilgi toplumu strateji ve politikalarının belirlenerek bu alandaki tüm faaliyetlerin bir bütünlük içerisinde yürütülmesi ve küresel rekabet koşullarına uyum sağlamak üzere ekonomik ve sosyal dönüşümün gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır. E-devlet çalışmalarında önem arz eden bir diğer konu da elektronik imzadır (e-imza). Elektronik imza yasası 23 Ocak 2004 tarih ve 25355 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır.

E-dönüşüm Türkiye İcra Kurulu'nun 9 Eylül 2004 tarihli toplantısında, internet ortamında e-devlet kapısının tek bir ana kapı olması gerektiği kararlaştırılmıştır. Yine bu toplantıda e-devlet ana kapısı teknik altyapısının kurulmasının görev ve sorumluluğu Türk Telekomünikasyon A.Ş.'ye verilmiştir. Bu kapsamda, icra kurulunda, ihtiyaç duyulacak kaynakların Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından karşılanmasına karar verilmiştir. 2003-2004 Kısa Dönem Eylem Planları (KDEP) içerisinde yer alan 47 nolu eylem ise; Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin oluşturulması için bir ön çalışma yapılması adını taşımaktadır. Sorumlu kuruluş Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüdür.

Yukarıda özetlenen çalışmalara bakıldığında AB yolunda ilerleyen ülkemizde kurulan hükümetlerin e-devlet çalışmalarına kayıtsız kalmadığı gözlemlenmektedir. Ancak bu alanda hükümetlerin asıl gözetmesi gereken konu; ülkedeki bireylerin eğitim ve ekonomik düzeylerinin bilgi toplumu oluşturan bireyler seviyesine yükseltilmesi olmalıdır. E-devlet'in kullanıcı kitlesini oluşturacak vatandaşlarımızın penceresinden konuya baktığımızda hiç de parlak olmayan bir manzara ile karşılaşmaktayız. Devlet İstatistik Enstitüsü 2004 yılı haziran ayında yaptığı 16-74 yaş grubundaki hanehalkı bireylerin bilişim teknolojileri kullanımı araştırması sonuçları, AB'nin ilk 15 üye ülkesinin ortalamalarıyla karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

	Türkiye (%)*	AB 15 (%)**
Bilgisayar kullanım oranı	16.8	72.0
İnternet kullanım oranı	13.2	40.0
Kişisel bilgisayara sahip olanların oranı	9.9	36.0
Cep telefonuna sahibi oranı	53.6	80.0

Tablo 2: Bilişim teknolojilerini kullanım oranları (*URL 6, **Anonim 6)

5. TÜRKİYE İÇİN E-DEVLETİN ALT GİRİŞ KAPILARI

Yukarıda örneklerini sıraladığımız yabancı ülkelerin oluşturduğu e-devlet ana giriş kapılarına benzer bir e-devlet ana giriş kapısı (portal) ülkemizde de oluşturulmalıdır. Bu portal, kurumlar üstü bir yaklaşımla tasarlanarak, portala giren vatandaşın ihtiyaç duyduğu herhangi bir kurum veya işleme yönlendirici kabiliyete sahip olmalıdır. Vatandaşların hayatları boyunca devletle en çok iletişim kurdukları konular tespit edilerek önemli başlıklar halinde portala yerleştirilmelidir. Ana portal sürekli güncelleştirilen dinamik bir yapıda olmalıdır. Farklı konularda hizmet verecek alt portallar ihtiyaçlara göre zaman zaman ön plana çıkarılarak kullanıcılara kolaylık sağlamalıdır. Örneğin, genel veya yerel seçim dönemleri, vergi dönemleri gibi. Farklı ülkelerin e-devlet ana Portalının altında bulunan alt portallar araştırılarak ülkemiz için bir öneri şeklinde olacak aşağıdaki yapı tasarlanmıştır.

Şekil 9: E-devlet ana giriş kapısı ve alt giriş kapıları

5.1. E-Devletin Alt Portalı Olarak E-Mülkiyet

E-devlet, tüm kamusal hizmetlerin elektronik ortamlarda sunulması ve bu yapının kurulması için yapılacak yönetsel ve işlevsel değişikliklerin tümü olarak tanımlanmıştır. Türkiye’de e-devlet yapısında ana veri sağlayan kurumlardan biri Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü olacaktır. Tapu ve Kadastro teşkilatı e-devlet uygulamasına yönelik önemli bir proje olan Takbis’i hayata geçirilmek üzeredir. Takbis sadece, tapu kadastro hizmetlerinin bilgi sistemleri mantığıyla yürütülmesini sağlayacak bir proje değildir, sosyal hayattan ülke güvenliğine kadar çok geniş yelpazedeki konulara fayda sağlayacak çok önemli bir e-devlet projesidir. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü’nün toplamak, düzenlemek, sunmak ve arşivlemekle yükümlü olduğu veriler ana başlıklarıyla aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

- Bir taşınmazın, coğrafi konumuna ait matematik ve geometrik bilgiler,
- Bu taşınmaza malik sıfatıyla sahip olan özel veya tüzel kişiler,
- Bu taşınmaza ait detay ve geçmiş (tarihsel) bilgiler,
- Taşınmaz üzerinde hak ve mükellefiyetler.

Yukarıda sıraladığımız veri grubuna özetle mülkiyet verisi diyebiliriz. Bu bilgilerin karşılıklı olarak elektronik iletişim ve işlem ortamlarında kesintisiz ve güvenli olarak yürütülmesi elektronik mülkiyet (e-mülkiyet) olarak tanımlanabilir. Mülkiyet verisine bütün kamu ve özel kurumlar ile tüm özel kişiler ihtiyaç duymaktadır. Özellikle grafik olmayan mülkiyet verilerine (tapu sicil kayıtları) hemen her insan ya da kurum hayatta en az bir kere ihtiyaç duymaktadır. Aşağıda birkaç tanesi sıralanmış olan kurumlar çok sık aralıklarda ve fazla miktarlarda mülkiyet verisine ihtiyaç duymaktadır. Günümüzdeki işleyiş itibarıyla bu kurumlara mülkiyet verilerinin sunumunda yoğunluklar ve gecikmeler yaşanmaktadır.

- a) **Belediyeler:** Ülkemizde sosyal hayatın en önemli kurumları olan belediyeler mücavir alanlar içerisinde yerleşim ve imar konularında tek yetkili kuruluştur. Belediye sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlarının imar ile ilgili taleplerini tapu ve kadastro alt bilgisi ile cevaplamaktadırlar. İmar planlarının uygulanmasında tapu ve kadastro bilgileri temel altlıklardır. Bu nedenle belediyeler sürekli olarak mülkiyet verisine ihtiyaç duymaktadırlar. Belediyeler için prestij projeleri olarak nitelendirilen Kent Bilgi Sistemi (KBS) projelerinin temeli de mülkiyet verisine dayanmaktadır. Birçok İl ve Büyükşehir belediyeleri kurdukları KBS ler için mülkiyet verisine yasal olarak ulaşamadıkları için kurulan sistemler, kapı numarataj veya su abone otomasyonu şeklinde kalmaktadır.
- b) **Başta Yatırımcı Kurumlar Olmak Üzere Tüm Kurum ve Kuruluşlar:** Karayolları, DSİ, TEDAŞ, BOTAŞ, vb. gibi yatırımcı kurum ve kuruluşlar araziye dayalı bütün projelerinde mülkiyet verisine ihtiyaç duymaktadırlar.

- c) **Mahkemeler:** Bütün ceza, hukuk ve idare mahkemeleri taşınmazlara ilişkin davalarda, dava konusu taşınmazın gerek aktif gerekse pasif tapu kayıtlarını ve pafta örneklerini ilgili tapu ve kadastro müdürlüklerinden istemektedirler. Bu talepler yıllık olarak müdürlük başına bin adetlerle ifade edilebilir. Bu sebeple taleplerin karşılanmasında çeşitli aksaklıklar yaşanmaktadır.
- d) **Bankalar:** Ticari hayatın en önemli aktörleri olan bankaların kamu kurumları içerisinde en yoğun bilgi alışverişinde bulunduğu kurumlardan birisi tapu ve kadastro teşkilatıdır. Bankalar haciz, ipotek, rehin, ekspertiz gibi gayrimenkule dayalı işlemlerinde mülkiyet verilerini tapu kadastro teşkilatının ilgili birimlerinden talep ederler. Çalışma sistemlerinde saat hatta dakikanın kıymetli olduğu finans sektörünün taleplerin de günümüzde olması gereken hızda karşılanamamaktadır.

Tasarlanan e-devlet ve e-mülkiyet portalının oluşturulmasıyla birlikte kullanıcılar tanımlanacak, hangi veriye hangi şartlarda ulaşılacağına kısıtları belirlenecek, bu şekilde kurumlar arası veri akışı da hız kazanacaktır. Veri akışının hızlanması bilginin gücünden en yüksek seviyede faydalanma olanağını da beraberinde getirecek ve ülke bazında üretim, istihdam, cari harcamaların azaltılması gibi dolaylı yararlar sağlayacaktır.

6. SONUÇ

Hali hazırda mülkiyet verilerinin sunumu klasik yollarla yapılmaktadır. İlgililer ihtiyaç duyduğu veriyi şahsen ya da vekaleten temin edebilmektedirler. Tasarlanan e-mülkiyet portalı ile bütün bu kurum ve kuruluşlar kendi bilişim altyapılarını da hayata geçirdikleri takdirde ihtiyaç duydukları mülkiyet verilerini anlık olarak ulaşma şansına sahip olacaklardır. Bu sistem sadece Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün Takbis'i hayata geçirmesiyle tam anlamıyla gerçekleşemeyecektir. Takbis bu yapının en önemli ayağı olacaktır. Sistemin tamamen hayata geçebilmesi için sisteme konu edilecek verilerin sisteme hatasız olarak entegrasyonu yani; manuel ortamlarda bulunan verilerin kontrolleri ve bütünlemesi yapılarak sayısal ortamlara, standartları belirlenmiş halde aktarılması ile gerçekleşecektir. Bu nedenle araştırma ve çalışmalarımıza bu yönde hız vermek durumundayız.

E-devlet bir proje değildir. Sürekli takip ve denetim isteyen yeni bir yaşam biçimidir. Dolayısıyla e-devlet sanıldığı gibi sanal bir devlet de değildir. Gerçek hayattaki devletin, teknoloji olanaklarını kullanarak çağın gereklerine uygun olarak yeniden yapılandırılması halidir. Bu sebeple devletin ve vatandaşların karşılıklı olarak tüm yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için teknolojinin bütün olanaklarından yararlanılmalıdır. Bunun sonucu bütün taraflara olumlu olarak yansımaktadır.

E-devlet çalışmalarının en önemli ayağı vatandaşdır. Vatandaşların olası e-devlet çalışmalarında aktif olarak rollerini alabilmeleri için eğitim ve ekonomik düzeylerinin yükseltilmesi gerekmektedir. E-devlet in e hanesinde sırasıyla; önce eğitim, sonra ekonomi, sonrada elektronik kavramlarını aramak gerekir.

KAYNAKLAR

Akgül M., 1999. *İnternet Sunucu Araçları ve Yönetimi*, Bilkent Üniversitesi, sayfa 3.

Alkış Z., Bayram B., Batuk F.G., Gümüşay M.Ü., Alkış A., 2003. *Dünyada Ve Türkiyede E-devlet Kavramı Uygulamaları*, 9. Harita Kurultayı, 281,293, Ankara.

Dexter A., Parr V., (TNS Consultants) 2003. *Government Online An international perspective*, Global summary.

İnce N. M., 2001. *Elektronik Devlet Kamu Hizmetlerinin Sunulmasında Yeni İmkanlar*, DPT.

Şahin, N.,2003. *E-Belediye için web servisleri tasarımı*, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

West D.M., 2004 *Global E-Government*, Brown University Providence, Rhode Island United States.

Anonim 1 2002. *E-devlet Çalışma Grubu Raporu*, Türkiye Bilişim Şurası.

Anonim 2 2001. 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Bilişim Teknolojileri Ve Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu DPT.

Anonim 3, 2004. *E-government in Central Europe Rethinking Public Administration summary* The Economist Intelligence Unit.

Anonim 4, 2004. *E-devlet proje ve uygulamaları*, DPT Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Türkiye İktisat Kongresi İzmir.

Anonim 5, 2004 Türkiye 2004 İnsani Gelişme Raporu Bilişim ve İletişim Teknolojileri, UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı).

Anonim 6, 2004 *E-europe Progres Report 2003*, European Ministerial Conference on the Information Society, Budapest, February 2004.

URL1: What is portal, www-1.ibm.com/services/kcm/kcm_whatisaportal.html (28.08.2003).

URL 2: www.dpt.gov.tr (10.01.2005).

URL 3: www.Firstgov.gov (10.04.2004).

URL 4: www.ecitizen.sg (12.04.2004).

URL 5: www.canada.gc.ca/ (03.03.2005).

URL 6: www.bilgitoplumu.gov.tr (12.01.2005).

Başbakanlık Genelgesi - 2002/20.

Başbakanlık Genelgesi - 2003/12.

Başbakanlık Genelgesi - 2003/48.